

**ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณอายุ
ของคนในกรุงเทพมหานคร Factors
Influencing Personal Financial Planning
for Retirement of People in Bangkok.**

นายโชคชัย โพธิสาร

สาขาการเงินและธนาคาร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้รับผิดชอบบทความ

MR. CHOKCHAI POTISAN

E-mail: Chokchai0985@gmail.com

Department of Finance and Banking, Master of Business Administration,

Ramkhamhaeng University, Thailand.

Corresponding author

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณอายุของคนในกรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 403 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา (ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Independent t-test, One-Way ANOVA และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศและระดับการศึกษาไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่า การรับรู้ต่อภาวะเงินเฟ้อและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่าใช้จ่าย การเปรียบเทียบความคุ้มค่าของผลตอบแทน และการได้รับกำไรจากส่วนต่างราคา มีอิทธิพลต่อรูปแบบการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. < 0.05) โดยปัจจัยทางเศรษฐกิจสามารถอธิบายความแปรปรวนของรูปแบบการวางแผนทางการเงินได้

ร้อยละ 13.0 ($R^2 = 0.130$) ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า ข้อจำกัดที่สำคัญที่สุดของการวางแผนคือการขาดความรู้ความเข้าใจ (ร้อยละ 65.3) ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมความรู้ทางการเงินต่อไป

คำสำคัญ: การวางแผนการเงินส่วนบุคคล, การวางแผนเพื่อวัยเกษียณ, ปัจจัยทางเศรษฐกิจ, คนในกรุงเทพมหานคร

ABSTRACT

This research aimed to study the personal and economic factors influencing personal financial planning for retirement among people in Bangkok. This quantitative study utilized an online questionnaire to collect data from a sample of 403 individuals. The data were analyzed using descriptive statistics (frequency, percentage, mean, standard deviation) and inferential statistics, including Independent t-test, One-Way ANOVA, and Multiple Regression Analysis.

The findings revealed that personal factors, specifically age, monthly income, and marital status, had a statistically significant influence on retirement financial planning at the .05 level. However, gender and educational level did not show a significant influence. Regarding economic factors, it was found that perceptions of inflation and subsequent changes in spending behavior, the perceived value of returns compared to other assets, and capital gains significantly influenced financial planning for retirement ($\text{Sig.} < .05$). These economic factors could explain 13.0% of the variance in financial planning patterns ($R^2 = 0.130$). The research also highlighted that the most significant barrier to planning was a lack of knowledge and understanding (65.3%), suggesting a critical need for relevant agencies to promote financial literacy.

Keywords: Personal Financial Planning, Retirement Planning, Economic Factors, People in Bangkok

บทนำ

.สภาวะเศรษฐกิจโลกปี 2568 ยังมีความผันผวนจากปัจจัยเสี่ยงหลายประการ อาทิ ความขัดแย้งระหว่างประเทศ และสงครามการค้าระหว่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าในการผลิต และการค้าโลก ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจโลกและปริมาณการค้าโลกในปี 2568 จะขยายตัวร้อยละ 3 เท่ากับปี 2567 สศช. มองว่า เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มที่จะ

ขยายตัวต่อเนื่องจากปีก่อน แม้ว่าเศรษฐกิจในหลายประเทศท่ามกลางการดำเนินนโยบายทางการเงินแบบเข้มงวดในช่วงก่อนหน้านี้ เป็นผลจากได้รับแรงสนับสนุนจากการขยายตัวในเกณฑ์ดีของการใช้จ่ายภายในประเทศ เป็นผลมาจากอัตราเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับต่ำ และแนวโน้มการปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับตลาดแรงงานที่แข็งแกร่งส่งผลให้หลายประเทศเศรษฐกิจสำคัญมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นได้แก่ เศรษฐกิจยูโรโซน สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น ขณะที่เศรษฐกิจสหรัฐฯ มีแนวโน้มขยายตัวในอัตราที่ชะลอตัวลงตามการชะลอตัวของภาคการผลิตอุตสาหกรรม และการลงทุนภาคเอกชน เช่นเดียวกับเศรษฐกิจจีนที่คาดว่าจะชะลอตัวลง แม้ว่าจะมีแรงสนับสนุนจากมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจของรัฐบาล แต่ยังมีข้อจำกัดในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจจากปัญหาในภาคอสังหาริมทรัพย์ สำหรับแรงกดดันด้านเงินเฟ้อที่ปรับตัวลดลงในหลายประเทศ ส่งผลให้ธนาคารกลางสำคัญมีแนวโน้มจะปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2568 ขณะที่ธนาคารกลางของประเทศเศรษฐกิจกำลังพัฒนาและตลาดเกิดใหม่ยังมีแนวโน้มที่จะเผชิญกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนและเงินลงทุนระหว่างประเทศจากการปรับทิศทางนโยบายการเงินของประเทศเศรษฐกิจหลัก (ฐานเศรษฐกิจ, 2568)

สำหรับสถานะเศรษฐกิจไทยในปี 2568 มีความเสี่ยงจากหลายปัจจัยทั้งในและนอกประเทศว่า สศช. คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจไทยปี 2568 มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นอย่างช้า ๆ คาดว่า จะขยายตัวประมาณร้อยละ 2.8 ขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากการขยายตัวร้อยละ 2.6 ในปี 2567 โดยมีปัจจัยสนับสนุนสำคัญจากการเพิ่มขึ้นของแรงสนับสนุนจากการใช้จ่ายภาครัฐ การขยายตัวอย่างต่อเนื่องของอุปสงค์ภาคเอกชนภายในประเทศทั้งการบริโภคและการลงทุน การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวเนื่องจากแนวโน้มนักท่องเที่ยวต่างประเทศกำลังกลับสู่ระดับปกติก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมทั้ง แนวโน้มการขยายตัวของการส่งออกสินค้าสอดคล้องกับการขยายตัวของเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลก สำหรับภาวะเงินเฟ้อตั้งแต่ปรากฏการณ์ เงินเฟ้อสูงทั่วโลกในปี 2565 ที่ส่งผลให้ค่าครองชีพของครัวเรือนและต้นทุนของผู้ประกอบการสูงขึ้น โดยอัตราเงินเฟ้อทั่วไปของประเทศไทยที่อยู่เกือบร้อยละ 8 ในเดือนสิงหาคม 2565 จากราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและอาหารสดเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 40 แต่อย่างไรก็ตาม โดยปัจจุบันมีระดับต่ำและขอบล่างของกรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ การดูแลเงินเฟ้อให้เหมาะสม จึงถือเป็นความท้าทาย สำคัญของธนาคารกลางทั่วโลกที่มีหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพด้านราคา (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568)

อีกทั้ง ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) เนื่องจากมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ประมาณร้อยละ 21 ของประชากรทั้งหมด และคาดว่าจะเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด (Super-aged Society) ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ซึ่ง Super-aged Society เป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด หรืออายุ 65 ปีขึ้นไปเกินร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งปัญหาสังคมผู้สูงอายุส่งผลกระทบอย่างมากมาย เช่น การจัดสรรงบประมาณของภาครัฐสำหรับผู้สูงอายุ

ระบบสวัสดิการที่ต้องแบกรับดูแลผู้สูงวัย ตลาดแรงงานที่หดตัว รายได้ของภาครัฐจากการเก็บภาษีเงินได้ ที่ลดลง และธุรกิจที่มีการเติบโตต่ำจากผู้บริโภคที่ลดลง และค่าแรงงานสูงขึ้นจากการขาดแคลนแรงงานรูปแบบ ของบริการและสินค้าต่าง ๆ เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุจำนวนมากในสังคม

หากบุคคลไม่มีการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างรอบคอบและทันทั่วทั้งที่ อาจเผชิญกับความท้าทายที่รุนแรงในการดำรงชีวิตวัยสูงอายุ เช่น ปัญหาขาดแคลนรายได้สำหรับค่าใช้จ่ายจำเป็น การเข้าไม่ถึงการรักษาพยาบาลที่เพียงพอ หรือการต้องพึ่งพิงผู้อื่นในยามชราภาพ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในอนาคตโดยตรงดังนั้นผู้วิจัยมองเห็นความจำเป็นและความสำคัญของการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณ จึงศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล เพื่อวัยเกษียณอายุของคนในกรุงเทพมหานคร เพื่อจัดการและวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเพื่อความมั่นคงในชีวิตวัยสูงอายุ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีส่งผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณอายุของคนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณอายุของคนในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันจะมีผลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณอายุของคนในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
2. ปัจจัยเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอายุของคนในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่ ประชากรที่จะศึกษา คือ ประชากรในกรุงเทพมหานคร ไม่ทราบจำนวนประชากร

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อวัยเกษียณอายุของคนในกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งองค์ประกอบดังนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน การศึกษาและสถานภาพ

2.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ภาวะเงินเฟ้อ ผลตอบแทนและความเสี่ยง

2.3 รูปแบบการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ เงินฝาก, ตราสารหนี้, ตราสารทุน (หุ้น) อสังหาริมทรัพย์ และกองทุนในรูปแบบอื่นๆ

3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษาวิจัยระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนกรกฎาคม 2568

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดด้านประชากรศาสตร์ (Demographics)

ศรัณย์ภัทร ปฏิพัฒน์พงศ์ (2565) ได้อ้างถึงศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2538, หน้า 41-42) ซึ่งได้จำแนกลักษณะด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งตัวแปรลักษณะทางด้าน ประชากรศาสตร์เป็นลักษณะที่ช่วยกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดได้ โดยตัวแปรด้านประชากรศาสตร์มีดังนี้

1) เพศ (Sex) สามารถแบ่งความต้องการของผู้บริโภค โดยพิจารณาจากเพศของผู้บริโภค เป็นหลัก เนื่องจากเพศที่แตกต่างกันนั้นมักจะมีส่วนที่กำหนดทัศนคติ การรับรู้และการตัดสินใจ ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่แตกต่างกันด้วย

2) อายุ (Age) ความแตกต่างระหว่างอายุจะมีส่วนกำหนดความต้องการในสินค้าและ บริการที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มวัยรุ่นมักจะชอบลองสินค้าและบริการที่แปลกใหม่ หรือกำลังเป็นที่ นิยมอยู่ แต่สำหรับผู้สูงวัยมักจะสนใจสินค้าเกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัยภายในบ้าน อายุจึง เป็นตัวแปรในด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการศึกษาทัศนคติของผู้บริโภค

3) สถานภาพครอบครัว (Marital Status) เป็นสถานภาพที่กำหนดคุณลักษณะทาง ประชากรที่สำคัญทาง เศรษฐกิจและสังคม กฎหมาย ซึ่งนักการตลาดมักให้ความสำคัญกับสถานภาพ ครอบครัว เพราะสถานภาพ ครอบครัวนั้นเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการช่วยกำหนดการตัดสินใจ ซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ

4) ระดับการศึกษาและรายได้ (Education Occupation and Income) เป็นตัวแปรที่ กำหนดความสามารถในการจับจ่ายใช้สอยสินค้าและบริการ เนื่องจากผู้มีการศึกษาต่ำจะมีโอกาสหางานระดับสูงยากกว่า ผู้มีการศึกษาสูง จึงทำให้มีรายได้ต่ำ ทำให้สามารถทำการประเมินขนาดของ กลุ่มเป้าหมายในตลาดได้

ในการศึกษาครั้งนี้ ขออธิบายความหมายของประชากรศาสตร์ เป็นลักษณะส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน การศึกษา และสถานภาพ ที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อพฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ ที่แตกต่างกัน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเกษียณอายุ (Retirement)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้อธิบายคำว่า “เกษียณอายุ” หมายถึง สิ้นไป (ใช้เกี่ยวกับการกำหนดอายุ) เช่น เกษียณอายุราชการ

วิจิตร บุญยะโทตระ (2534) กล่าวว่า การเกษียณอายุคือการถดถอย การออกจากสังคม หรือการยุติบทบาทของผู้ร่วมงานที่เคยทำงานกันเป็นกลุ่มเป็นทีม เมื่อถึงวาระของการเกษียณอายุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายมิติ ส่งผลกระทบไม่ทางใดก็ทางหนึ่งของผู้ที่เกษียณอายุ รวมทั้ง ครอบครัวผู้เกษียณอายุ ทั้งด้านสุขภาพกาย และสภาพจิตใจ ส่วนมากของการเกษียณอายุนั้นจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่มีการเสื่อมโทรมของสมรรถภาพและเซลล์ต่าง ๆ จะลดลงไปตามอายุที่เพิ่มขึ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล (Personal Financial Planning)

Hallman & Rosenbloom (2000) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนการเงินนั้นคือการกำหนดเงินรวมที่สอดคล้อง และนำไปปฏิบัติเพื่อให้ไปถึงจุดหมายทางการเงินของแต่ละคน ใจความของสาระสำคัญนี้คือการกำหนดการวางแผนการเงินให้สอดคล้องกับการเงินของบุคคล และอยู่ในพื้นฐานของเป้าหมายของบุคคลนั้น ๆ ส่วนใหญ่จะใช้เครื่องมือทางการเงินก่อนที่สำเร็จลุล่วงไปถึงเป้าหมายทางการเงินทั้งหมด เช่น การซื้อประกันต่าง ๆ เงินปันผลจากหุ้น หรือการลงทุน สิ่งเหล่านี้จำเป็นสำหรับการวางแผนการเงินอย่างมาก กระบวนการจัดการเงินของบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการ ครอบคลุมถึงการวางแผนการลงทุน เกษียณอายุ และมรดก

การวางแผนการเงินส่วนบุคคล คือ “กระบวนการโดยรวมในการออกแบบแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการเงิน ภายใต้เงื่อนไขเฉพาะของแต่ละบุคคล การนำไปปฏิบัติ และการทบทวนปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการได้”

4. แนวคิดเกี่ยวกับการออมและการลงทุน (Saving and Investment)

4.1 แนวคิดการออมและการลงทุน

1) การออม

การออม คือการเก็บเงินวันนี้เพื่อเป็นเงินสะสมไว้ใช้จ่ายล่วงหน้าในวัยเกษียณอายุหรือสำรองไว้เวลาฉุกเฉิน เพื่อให้มีเงินเพียงพอสำหรับใช้เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้น (คาริณี ตันทวิชฐ, 2542)

การออม คือการยอมเสียสละเงินในส่วนที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้ทันที แต่เลือกที่จะนำเงินไปเก็บไว้ใช้ในอนาคตเมื่อเกษียณอายุ หรือเกิดเหตุฉุกเฉิน (สุภารัตน์ พิมลรัตนกานต์, 2555) การออม เป็นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเก็บสะสมไว้สำหรับวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น เพื่อไว้ใช้ใน อนาคต เพื่อเวลาฉุกเฉิน เพื่อใช้ในสิ่งที่อยากได้หรืออยากทำ โดยทั่วไปแล้วควรออมเงินประมาณ 25% ของรายได้แต่ละเดือน อัตราส่วนนี้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับรายได้ปัจจุบัน และแผนทางการเงินที่วางไว้ การออมส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปเงินฝาก เช่น การฝากออมทรัพย์ การฝากประจำ การซื้อสลากออมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งเป็นรูปแบบการออมที่ได้รับผลตอบแทนไม่สูงมากนัก เมื่อเทียบกับการลงทุน แต่มีความเสี่ยงต่ำกว่าการลงทุน (ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย)

2) การลงทุน

การลงทุน หมายถึงการชะลอการใช้จ่ายเงินจำนวนหนึ่งในวันนี้ เพื่อนำเงินจำนวนนั้นไปซื้อสินทรัพย์ โดยมีความคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนในอนาคตที่สามารถชดเชยการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินตามระยะเวลา เงินเฟ้อ และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้จากการลงทุน (การวิเคราะห์การลงทุน) ถึงแม้ว่าการลงทุนจะมีความหมายคล้ายคลึงกับการออม แต่การลงทุนสามารถสร้างอัตราผลตอบแทนที่สูงกว่าการออม ซึ่งผู้ลงทุนจะต้องยอมรับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นการตัดสินใจ เคลื่อนย้ายเงินทุนจากการออมมาเป็นเงินลงทุน ผู้ลงทุนควรพิจารณาอย่างระมัดระวัง ตามคำกล่าว ที่ว่า “การลงทุนมีความเสี่ยง ผู้ลงทุนควรศึกษาข้อมูลก่อนตัดสินใจลงทุน” รูปแบบของการลงทุน จำแนกได้เป็น 2 ประเภทได้แก่

2.1) การลงทุนทางตรง หมายถึง รูปแบบการลงทุนที่ผู้ลงทุนมีส่วนร่วมโดยตรงกับการจัดการต่าง ๆ ของกิจกรรมการลงทุนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การลงทุนทางตรงเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดสินค้าหรือบริการ โดยผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับควรมีความคุ้มค่ากับต้นทุนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากร เช่น การลงทุนก่อสร้างโรงงานผลิตไฟฟ้าแห่งใหม่ของบริษัทที่ประกอบ ธุรกิจด้านพลังงาน เป็นต้น

2.2) การลงทุนทางอ้อม หมายถึง รูปแบบการลงทุนในหลักทรัพย์หรือตราสารทางการเงินประเภทต่าง ๆ โดยผู้ลงทุนมีสิทธิเรียกร้องในสินทรัพย์หรือรายได้ที่เกิดจากสินทรัพย์ตามกฎหมาย ซึ่งผู้ลงทุนทางอ้อมจะไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการจัดการกับกิจการลงทุน เช่น การลงทุนในหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ ใบรับรองหุ้นกู้ พันธบัตรรัฐบาล ตราสารหนี้ภาคเอกชน ตราสารอนุพันธ์ เป็นต้น

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการออมและการลงทุน คือ ลักษณะการออมเงินและการนำเงินไปลงทุนในรูปแบบที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ผลประโยชน์กลับคืนมาในรูปแบบของเงิน โดยการออมและการลงทุนยังมีความแตกต่างกันในเรื่องของความเสี่ยงและผลตอบแทนที่ได้รับด้วยเช่นกัน

5. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะเงินเฟ้อ

ความเสี่ยงที่เกิดจากความเสี่ยงด้านตลาดที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของระดับราคา (Price Risk) อันเป็นความเสี่ยงที่รายได้หรือเงินกองทุนจะได้รับผลกระทบในทางลบ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของราคาดราสารหนี้และตราสารทุน ทำให้มูลค่าของเงินลงทุนเพื่อค้าและเพื่อขาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำกำไรของสถาบันการเงินลดลง นักเศรษฐศาสตร์สำนักการเงินนิยมใช้ทฤษฎีอธิบายเกี่ยวกับอัตราเงินเฟ้อไว้ว่า ภาวะเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ กล่าวคือถ้ามีการพิมพ์ธนบัตรหรือผลิตเหรียญเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ จะทำให้มูลค่าของเงินลดลง และผลักดันให้มีการแข่งขันกันขึ้นและค่าบริการ ซึ่งหากเศรษฐกิจเติบโตไม่เท่ากับการขยายตัวของปริมาณเงิน ก็จะทำให้ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นหรือเกิดภาวะเงินเฟ้อ จะเห็นได้ว่าอัตราเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจและเกี่ยวพัน ไปถึงการใช้นโยบายการเงินของภาครัฐ เช่น การปรับอัตราดอกเบี้ยเพื่อควบคุมไม่ให้เกิดภาวะเงินเฟ้อในระดับรุนแรง เป็นต้น

ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อให้รายได้ประชาชาติสูงขึ้นตามเป้าหมายนั้นรัฐบาล จะต้องพยายามทำให้รายได้ประชาชาติอยู่ในภาวะสมดุล คือ มีอุปสงค์รวม (AD) เท่ากับอุปทานรวม (AS) ในขณะที่ประเทศที่มีการจ้างงานเต็มที่ ซึ่งเป็นภาวะที่สินค้าและบริการที่ผลิตออกมาสามารถสนองความต้องการของผู้บริโภคได้พอดีไม่มีการว่างงาน ไม่มีภาวะสินค้าล้นตลาดหรือสินค้าขาดตลาดในภาวะที่ได้ดุลยภาพเช่นนี้รายได้ประชาชาติจะมีระดับสูงขึ้นตามเป้าหมายที่วางไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงจะเป็นภาวะที่ทุกฝ่ายพอใจแต่ความเป็นจริงแล้วช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ของแต่ละปีมักเกิดภาวะที่ไม่ได้สมดุล เช่น มีภาวะเงินเฟ้อ ภาวะเงินฝืดเกิดขึ้น ซึ่งรัฐบาลออกมาตรการต่าง ๆ คอยป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น และถ้าเกิดขึ้นรัฐบาลก็ต้องรีบหาทางแก้ไขโดยเร็ว

ภาวะเงินเฟ้อ (Inflation) เป็นภาวะที่ระดับสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ระดับราคาในที่นี้หมายถึง ระดับราคาของสินค้าทุกประเภทที่มีความจำเป็นต่อการครองชีพของประชาชน ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer's Price Index: CPI) สำหรับประเทศไทยกระทรวงพาณิชย์จะเป็นหน่วยงานจัดทำขึ้นเสนอต่อประชาชนทั่วไป เพื่อให้ทราบถึงระดับราคาสินค้าและบริการดังกล่าว ขนาดของภาวะเงินเฟ้อเราอาจแบ่งภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นได้เป็น 3 ขนาด คือ

1. ภาวะเงินเฟ้ออย่างอ่อน (Mild Inflation) เป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปค่อย ๆ สูงขึ้นประมาณร้อยละ 1-5 ต่อปีภาวะเงินเฟ้อในระดับ นี้ยังไม่มีผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศแต่กลับเป็นผลดี เพราะในระยะที่ราคาสินค้าเริ่มสูงขึ้นจะจูงใจให้ผู้ผลิตลงทุนขยายการผลิตเพิ่มมากขึ้น เมื่อการลงทุนมีการใช้ปัจจัยการผลิต เช่น จ้างแรงงานมากขึ้น มีการกู้ยืมเงินมาลงทุนมาก มีการรับซื้อวัตถุดิบเพื่อทำการผลิตมากขึ้นจะเป็นผลให้ประชาชนมีงานทำและเจ้าของปัจจัยการผลิตมีรายได้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีเมื่อประเทศมีภาวะเงินเฟ้ออย่างอ่อนเกิดขึ้น ถ้ารัฐบาลไม่เข้าไปควบคุมแก้ไข อาจเกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงในระยะต่อไปได้

2. ภาวะเงินเฟ้ออย่างปานกลาง (Moderate Inflation) เป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นร้อยละ 5 แต่ไม่เกินร้อยละ 20 ต่อปี ดังเช่นเมื่อปีพ.ศ.2523 ดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 19.7 เป็นต้น เมื่อสินค้ามีราคาแพงขึ้นส่งผลค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้น ผู้ที่มีรายได้ประจำได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างคนงาน ตลอดจนพนักงานตามบริษัท ห้างร้าน จะเดือดร้อนไม่พอกินพอใช้และถ้ามีการเรียกร้องค่าจ้างแรงงานให้สูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ก็จะเป็นผลทำให้ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น

3. ภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง (Hyper Inflation) เป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นเกินกว่าร้อยละ 20 ต่อปี ราคาสินค้าและบริการจะสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและค่าของสินค้าจะตกต่ำ อย่างเช่น เดิมใช้เงิน 100 บาท ซื้อข้าวสารได้ 1 ถัง หากเกิดเงินเฟ้ออย่างรุนแรงทำให้ข้าวสารราคาสูงขึ้นเป็นถึงละ 200 บาท เงินจำนวน 100 บาทจะซื้อข้าวสารได้เพียงครึ่งถังเท่านั้น

ภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงมักเกิดขึ้นเนื่องจากภาวะสงคราม ในขณะที่ทำสงครามกันรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้จ่ายเพื่อกิจการทางทหารจำนวนมากแต่สินค้ามีน้อย เพราะไม่สามารถจะสั่งสินค้าจากต่างประเทศได้เมื่อความต้องการสินค้ามีมาก แต่สินค้าที่จะสนองความต้องการมีน้อยทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และเมื่อราคาสินค้าสูงขึ้นในขณะที่รัฐบาลมีความจำเป็นต้องใช้เพื่อทำสงคราม รัฐบาลจะพิมพ์ธนบัตรจำนวนมากเพื่อซื้อสินค้าตามที่ต้องการทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นอย่างรวดเร็วแทบทุกวันในภาวะที่ค่าของเงินลดลงอย่างรวดเร็ว ทางด้านประชาชนจะยังรีบใช้จ่ายซื้อหาสินค้ามากักตุนไว้ก่อนที่ค่าของเงินจะลดลงได้อีก ผู้ที่มีสินค้าค้างไว้อย่างนั้นก็กักตุนไม่ยอมนำออกขาย ปริมาณสินค้าก็จะยิ่งลดน้อยลงในขณะที่ความต้องการสินค้าสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และราคาสินค้าจะสูงขึ้นอย่างมาก ภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงเช่นนี้จะทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจต้องหยุด และอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมหาศาล

เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อจนกระทั่งราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้น ในอัตราที่น้อยกว่าอัตราการเพิ่มของราคาสินค้าและบริการ เช่น นายแดงเป็นภารโรงมีเงินเดือน เดือนละ 2,000 บาท เคยเลี้ยงดูครอบครัวได้พอกินพอใช้แต่พอเกิดภาวะเงินเฟ้อ ราคาสินค้าสูงขึ้นครอบครัวนายแดงเริ่มเดือดร้อน ไม่พอกินพอใช้ เพราะนายแดงได้รับเงินเดือนเท่าเดิมแต่สินค้าแพงขึ้น เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงจนราคาสินค้าและบริการสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ค่าของเงินที่จะตกต่ำลงจึงต้องใช้เงินจำนวนมาก เพื่อซื้อข้าวหรืออาหารเพื่อการยังชีพ ในภาวะเช่นนี้ประชาชนจะไม่ยอมเก็บเงินไว้เพราะเกรงว่าค่าของเงินจะตกต่ำลงอีก ทำให้ประชาชนรีบใช้จ่ายเงินออกไปก่อนที่เงินจะไร้ค่า ผู้มีสินค้าก็จะพยายามกักตุนไว้ไม่ยอมขาย ทำให้ผลให้ภาวะเงินเฟ้อรุนแรงยิ่งขึ้น ในภาวะเงินเฟ้อจึงมีผลกระทบต่อบุคคลแต่ละอาชีพ เช่น เกษตรกร พ่อค้าและนักธุรกิจ ลูกหนี้และเจ้าหนี้ เป็นต้น

การทบทวนวรรณกรรม

กฤตยา ตระการจันทร์ (2564) ได้ศึกษาการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ กลุ่มประชากรที่มีอายุระหว่าง 25 - 50 ปี ในพื้นที่อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง และสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งสถิติเชิงอนุมานในการทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบไคสแควร์ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 36 - 40 ปี มีสถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเกษตรกร และรายได้ต่อเดือน 15,001 - 30,000 บาท ซึ่งสามารถออมหรือลงทุนได้ 3,001 - 5,000 บาท ทุกเดือนเป็นระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี ต้องการผลตอบแทนต่ำกว่าร้อยละ 5 และศึกษาข้อมูลการวางแผนทางการเงินด้วยตนเอง ทั้งนี้ มีข้อจำกัด คือ ไม่มีความสนใจของผู้ลงทุน อีกทั้ง ส่วนใหญ่เลือกการวางแผนทางการเงินที่คุ้มครองเงินต้น เช่น เงินฝากธนาคาร สลากออมทรัพย์ เพื่อทำธุรกิจส่วนตัว เพื่อใช้ยามฉุกเฉิน/ค่ารักษาพยาบาล ประกอบกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ สำหรับคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลแตกต่างกัน โดยให้ความสำคัญต่อโปรโมชั่น คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ การนำเสนอและความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ ในระดับมีอิทธิพลน้อย

กษมา สุขสารพันธ์ (2563) ได้ศึกษาการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง จำนวน 301 กลุ่มตัวอย่าง และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ การทดสอบ t-test แบบสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ต่างกัน ประกอบด้วย อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ทำให้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางต่างกัน สำหรับปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและด้านความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง

ลลิตยา สามสุวรรณ และ มนตรี โสคติยานุรักษ์ (2563) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของทักษะทางการเงิน ความเสี่ยงในการวางแผน การเงิน แรงจูงใจในการวางแผนการเงิน การรับรู้ ความสามารถในการตน และการ วางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของทักษะทางการเงิน ความเสี่ยงในการวางแผนการเงิน

แรงจูงใจในการวางแผนการเงิน การรับรู้ความสามารถในตน และการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุของประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พร้อมทั้ง จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านทักษะทางการเงิน ความเสี่ยงในการวางแผนการเงิน แรงจูงใจในการวางแผนการเงิน การรับรู้ความสามารถในตน และการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุของประชากร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 460 ตัวอย่าง อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 จังหวัด ได้แก่ บุรีรัมย์ เลข นครพนม อุดรธานี และสุรินทร์ พบว่า ทักษะทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถในตน และการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุ ความเสี่ยงในการวางแผนการเงินมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถในตน แรงจูงใจในการวางแผนการเงินมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถในตน และการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุ และการรับรู้ความสามารถในตน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุ และจากผลการสนทนากลุ่ม อีกทั้ง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุมากที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถ ในตน แรงจูงใจในการวางแผนการเงิน ทักษะทางการเงิน และความเสี่ยงในการวางแผนการเงินตามลำดับ

อภิสิทธิ์ ตระการไพโรจน์ (2563) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมเพื่อการเกษียณอายุของกลุ่มคนวัยทำงาน Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า การวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อใช้หลังเกษียณ มี 5 ปัจจัย ได้แก่ (1) คุณภาพชีวิตหลังเกษียณ (2) ผลตอบแทนการออม (3) รายได้ (4) สวัสดิการหลังเกษียณ (5) อุปสรรคการออม โดยเป้าหมายการออมกับเงินออมของกลุ่มคน Generation Y ยังไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตหลังเกษียณเกษียณ ดังนั้นทางหน่วยงานในภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรจัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อสร้างความตระหนักในการออมเพื่อเริ่มต้นออมสำหรับการเกษียณอายุตั้งแต่วัยเริ่มทำงาน Generation Y เพื่อให้มีเงินออมสำหรับใช้จ่ายในอนาคตและในวัยเกษียณอายุให้เป็นตามเป้าหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ประชากรในกรุงเทพมหานคร โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ W.G. Cochran ได้จำนวน 385 คน และเก็บข้อมูลจริงจำนวน 403 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Rating Scale) รูปแบบการวางแผนทางการเงิน (Multiple Choice) และข้อเสนอแนะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล: ใช้โปรแกรม SPSS วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย) และสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน (Independent t-test, One-Way ANOVA, Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.8 อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 76.2 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 53.6 และมีสถานภาพโสด ร้อยละ 51.9

2. พฤติกรรมการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกวิธีการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ โดยฝากเงินกับธนาคารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมาคือซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต ร้อยละ 59.3 และไม่นิยมลงทุนในตราสารหนี้ไม่เลือก คิดเป็นร้อยละ 82.9 มีระยะเวลาส่วนใหญ่วางแผนระยะยาวมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.7 มีการออมทุกเดือน คิดเป็นร้อยละ 68.5 ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อต้องการผลตอบแทนจากการออมและการลงทุน คิดเป็นร้อยละ 50.4 ทั้งนี้ ข้อจำกัดที่สำคัญที่สุดคือขาดความรู้ความเข้าใจในการออม หรือการลงทุน คิดเป็นร้อยละ 65.3

ผลการทดสอบสมมติฐาน:

สมมติฐานที่ 1: ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ ส่งผลต่อรูปแบบการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศและระดับการศึกษาไม่ส่งผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 2: ปัจจัยทางเศรษฐกิจบางประการมีอิทธิพลต่อรูปแบบการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การปรับพฤติกรรมตามภาวะเงินเฟ้อ ผลกระทบของเงินเฟ้อต่อการใช้จ่าย ความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับสินทรัพย์อื่น และกำไรจากส่วนต่างราคา อย่างไรก็ตาม ตัวแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้เพียง ร้อยละ 11.4 (Adjusted R²)

อภิปรายผล (Discussion)

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความสำคัญของความรู้ทางการเงินที่อยู่เหนือกว่าการศึกษาในระบบ

ผลการวิจัยที่น่าสนใจและมีความสำคัญอย่างยิ่งคือ การที่ **ระดับการศึกษา** ไม่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการวางแผนการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{Sig.} = 0.052$). ผลลัพธ์นี้ไม่ได้หมายความว่าการศึกษาไม่มีความสำคัญ แต่ชี้ให้เห็นประเด็นที่ลึกซึ้งกว่านั้นคือ การศึกษาในระบบทั่วไป (**Formal Education**) ไม่ได้เป็นสิ่งเดียวกับความรู้ทางการเงินเชิงปฏิบัติ (**Practical Financial Literacy**) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มีการศึกษาสูง แต่กลับระบุว่าขาดความรู้ความเข้าใจเป็นอุปสรรคหลักในการวางแผนการเงิน.

ปรากฏการณ์นี้ชี้ให้เห็นช่องว่างขนาดใหญ่ระหว่างความรู้ทางวิชาการกับทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การมีวุฒิการศึกษาสูงอาจไม่ได้การันตีว่าบุคคลจะสามารถบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของลัลลิตา สามสุวรรณ และมนตรี โสคติยานุรักษ์ (2563) ที่เน้นย้ำความสำคัญของ "ทักษะทางการเงิน" (Financial Skills) ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการวางแผนเพื่อเกษียณอายุ. ในขณะเดียวกัน ผลการวิจัยนี้ก็ทำทนายงานวิจัยอื่นๆ ที่เคยพบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการวางแผนการเงิน เช่น งานของ กษมา สุขสารพันธ์ (2563) ซึ่งความแตกต่างนี้อาจเกิดจากลักษณะเฉพาะของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ที่เป็นคนเมืองและมีการศึกษาสูงเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ความแปรปรวนของระดับการศึกษาไม่มากพอที่จะแสดงนัยสำคัญทางสถิติได้

2. ช่องว่างระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมในการยอมรับความเสี่ยง

ผลการวิจัยเผยให้เห็นความขัดแย้งที่ชัดเจนระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในด้านหนึ่ง ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงทัศนคติที่ "เต็มใจที่จะรับความเสี่ยงที่สูงขึ้น เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น" (ค่าเฉลี่ย 3.61). แต่ในอีกด้านหนึ่ง พฤติกรรมการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินกลับเอนเอียงไปทางเลือกที่ปลอดภัยที่สุดอย่าง "เงินฝากธนาคาร" และ "ประกันชีวิต".

ช่องว่างนี้เป็นตัวอย่างคลาสสิกของ **Ambiguity Aversion** และ **Default Effect** ในทางเศรษฐศาสตร์ พฤติกรรม กล่าวคือ เมื่อบุคคลต้องเผชิญกับการตัดสินใจที่ซับซ้อนและไม่แน่ใจในผลลัพธ์ (เช่น การลงทุนในหุ้นหรือกองทุนรวมที่ตนไม่เข้าใจ) พวกเขาจะมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงความคลุมเครือ (**Ambiguity**) และเลือกทางเลือกที่เป็นค่าเริ่มต้น (**Default**) หรือทางเลือกที่คุ้นเคยและรับรู้ว่าปลอดภัยที่สุด แม้ว่าทางเลือกนั้นอาจให้ผลตอบแทนต่ำกว่าและไม่สอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวก็ตาม การขาดความรู้ความเข้าใจจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ขยายช่องว่างระหว่างทัศนคติที่อยากได้ผลตอบแทนสูงกับพฤติกรรมที่เลือกความปลอดภัยไว้ก่อน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ส่งเสริมความรู้ทางการเงิน: จากผลการวิจัยที่พบว่าข้อจำกัดหลักในการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณคือ "ขาดความรู้ความเข้าใจในการออม หรือการลงทุน" หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันจัดทำโครงการหรือหลักสูตรให้ความรู้ทางการเงินที่เข้าถึงง่ายและเข้าใจได้สำหรับประชาชนทั่วไป มุ่งเน้นไปที่การออมและการลงทุนเพื่อวัยเกษียณโดยเฉพาะ

พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายและเข้าใจง่าย: เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกการฝากเงินกับธนาคารและการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต ซึ่งเป็นรูปแบบที่ความเสี่ยงต่ำและคุ้มครองเงินต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อวัยเกษียณที่มีความหลากหลายมากขึ้น แต่ยังคงความเข้าใจง่ายและมีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลตอบแทนและความเสี่ยง เพื่อให้ประชาชนมีทางเลือกที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความเข้าใจและความต้องการของตนเอง

รณรงค์ให้เห็นความสำคัญของการวางแผนระยะยาว: แม้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเลือกออมหรือลงทุนมากกว่า 10 ปี แต่ยังคงมีสัดส่วนของผู้ที่ยังไม่ได้วางแผน หรือเลือกการออมระยะสั้น การประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณตั้งแต่เนิ่นๆ และอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งจำเป็น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง: งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะประชากรในกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งต่อไปอาจขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและหลากหลายมากขึ้น

ศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ: นอกเหนือจากปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจ การวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณาศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ เช่น ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม ทักษะคิดทางการเงิน หรือพฤติกรรมการใช้จ่าย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน: เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและรอบด้านมากขึ้น การวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณาใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติม เพื่อทำความเข้าใจถึงเหตุผลเบื้องหลังการตัดสินใจและข้อจำกัดในการวางแผนการเงินของผู้ตอบแบบสอบถามอย่างละเอียด

วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อแต่ละประเภทสินทรัพย์: เนื่องจากรูปแบบการวางแผนทางการเงินมีความหลากหลาย การวิจัยในอนาคตอาจเจาะลึกวิเคราะห์ว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สินทรัพย์แต่ละประเภทเพื่อการเกษียณอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงและเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กษมา สุขสารพันธ์. (2563). การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากร
กรมบัญชีกลางในส่วนกลาง.
- ลลิตยา สามสุวรรณ และ มนต์รี โสคติยานุรักษ์. (2563). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของทักษะทางการเงิน ความ
เสี่ยงในการวางแผน การเงิน แรงจูงใจในการวางแผนการเงิน การรับรู้ ความสามารถในการเงิน และการ
วางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย.
- Hallman, G. V., & Rosenbloom, J. S. (2000). Personal financial planning. New York: McGraw-Hill. ทักษะ
สัมมะสุต และงามสิริ วิฑูรย์พันธุ์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์
TrueMoney Wallet ในเขตเมืองพัทยา. วารสารมนุษยและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี, 12(2), 296-308